

Küresel düzeyde artan vergi riski anlayışının Türkiye yansımaları ve Türkiye’de vergi riski ve vergi ihtilafları yönetimi

Av. Gamze Durgun
Av. Sinem Gül

“Güneş ışığının en büyük defektan olduğu söylenir. Ancak, güneş ışığı, güneş ışınlarının yoğunluğuna maruz kalmaya hazırlıklı olmayanlara zarar da verebilir... İşığa adımını atanlar, riskleri göz önünde bulundurmalı ve bu yeni ortama adım atmadan önce gerekli tedbirleri almalıdır.

Amerika Yüksek Mahkeme Hakimi Louis Brandeis”

I. Giriş

Bilindiği üzere küreselleşme, günümüz dünya ekonomisinde yatırımların ülkeler arasında hızlı ve kolay dolaşımına imkân sağlamıştır. Ulusal ve uluslararası ölçekte yeterli kuralların bulunmaması ve denetim mekanizmalarındaki zafiyet, çok uluslu şirketlerin kârını düşük vergili veya vergisiz ülkelere kaydırması ve çifte vergisiz stratejilerin kullanımı vergi kayıplarını kaçınılmaz hale getirmiştir.

Bu durum, şirket gelirlerinin vergilendirilmesi alanında uluslararası düzeyde uyumun sağlanabilmesi için yeni uluslararası standartların geliştirilmesini zorunlu kılmıştır.

Bu doğrultuda, ülkemizin de dâhil olduğu G20 ve OECD üyesi ülkeler bu sorunla başa çıkabilmek adına ortak bir girişime imza atarak BEPS (“Kâr Aktarımı Yoluyla Matrah Aşındırması”) Eylem Planı’nı hayata geçirmiştir.

BEPS Eylem Planı, vergi kayıplarının önlenmesine yönelik olarak esaslı değişiklikler öngörmektedir. Eylem Planı’nın başarıya ulaşmasının temel anahtarı, BEPS’in öngördüğü şeffaflık kuralları ve raporlama standartlarının hayata geçirilmesi olarak kabul edilmektedir.

Çoğunluğu BEPS Eylem Planı ile getirilen şeffaflık kuralları ile raporlama standartları; şirketlerin vergiye uyum ve raporlama yükümlülükleri, vergi denetimi ve ihtilafları ile ticari itibarları açısından önemli sonuçlar doğurabilecek niteliktedir.

Günümüzün bir diğer gerçeği de, vergi idaresi uygulamalarında dijitalleşmenin yaygınlaşmasıdır. Dijitalleşme, mükellef hakkında iyi bir veri tabanı oluşturulması ve edinilen verilerden daha anlamlı sonuçlar çıkarılmasına katkı sağlamaktadır. Dijitalleşme ayrıca, farklı hukuk sistemlerindeki vergi idareleri arasında hızlı şekilde iletişim kurulmasına olanak sunmaktadır. Vergi idareleri günümüzde, dijitalleşmenin getirdiği tüm bu olanaklardan maksimum ölçüde yararlanarak vergi tahsilatlarını artırmayı hedeflemektedir. Bu yaklaşım, yasal gereklilikler ve idari beklentilerle uyum içinde olmayan işletmeleri daha fazla riske maruz bırakabilecektir.

Öte yandan, küresel ortamda Brexit’in vergisel sonuçları ve Amerikan yönetimindeki değişiklik ile akabinde hayata geçirilen vergi reformu başta olmak üzere birçok unsurun beraberinde getirdiği siyasi belirsizlik dalgası, çok uluslu şirketlerin karşı karşıya kalmakta olduğu vergi riskini derinleştirmektedir.

Bu gelişmeler çerçevesinde ilerleyen dönemde şirketler açısından vergi riski ve uyumsuzluklarını yönetme işinin şimdiye kadarkinden çok daha zor bir hal alacağına altı çizilmektedir¹.

Bu gerçekler karşısında küresel ölçekte pek çok şirket bugün, küresel ekonomi ve dünya siyasetindeki yeni süreçlerin şirket içi vergi stratejilerine ve ticari faaliyetlerine etkisini ciddi bir şekilde değerlendirmeye almıştır.

Konu hakkında, EY tarafından 69 ülkeden 901 vergi ve finans üst düzey yetkilisinin katılımı ile 2017 Vergi Riski ve İhtilafları Anketi (“Anket”) hazırlanmış olup yapılan Anket sonuçları vergi riskinin küresel düzeyde arttığını ve günümüzde vergi risk ve ihtilafları yönetiminin artan bir öneme sahip olduğunu ortaya koymaktadır.

İşbu makalemizde, EY’nin Anket çalışması kapsamında küresel düzeyde artan vergi riski ve riskin Türkiye’ye yansımaları hakkında bilgi verilecek ve artan vergi riski ortamında Türkiye’de yerleşik çok uluslu şirketler tarafından alınması gereken aksiyonlara ilişkin görüşlerimiz ortaya konulacaktır.

II. Küresel düzeyde vergi riski

EY tarafından Ocak 2017-Şubat 2017 tarihleri arasında gerçekleştirilen Anket çalışmasıyla, vergi riski ve ihtilaflarının son dönemde küresel düzeydeki boyutları ile şirketlerin gelecek dönem için konuya ilişkin öngörülerini analiz edilmiştir.

Anılan Anket çalışmasında, Türkiye dâhil 69 adet ülkeden 17’yi aşkın sektörün 901 vergi ve finans üst düzey yetkilisinin katılımı sağlanmıştır.

Söz konusu Anket çalışmasında, katılımcılara aşağıdaki 7 başlık altında 47 soru yöneltilmiştir:

1. Vergi riski ortamı (*Tax risk environment*)
2. Şeffaflık (*Transparency*)
3. Vergi ihtilafları (*Tax Controversy*)
4. BEPS
5. İnsan, süreç ve teknoloji (*People, Processes and Technology*)
6. Demografik veriler (*Demographic Data*)
7. Gelecekle ilgili öngörüler (*Future Communications Questions*)

Anılan Anket;

- Şirketlerin karşı karşıya kaldığı vergi riski ortamına,
- Artan şeffaflık yükümlülükleri ve medyadaki haberlerin şirketler üzerindeki etkilerine,
- Şirketlerin vergi ihtilaflarına yaklaşımına,
- Kâr Aktarımı Yoluyla Matrah Aşındırması’nın önlenmesine yönelik olarak OECD tavsiyelerinin şirketlerin vergi stratejilerine ve vergi riski yönetimine etkilerine,

---

¹ EY Küresel Vergi İhtilafları Lideri Rob Hanson, 2017 Tax Risk and Controversy Survey Series, “Tax Steps Into The Light”.

- Küresel düzeydeki değişikliklerde insan, süreç ve teknoloji doğru kullanımının önemine,

ilişkin sonuçlar içermektedir.

Anket sonuçları, en genel anlamda, vergi riski etkilerinin dünyanın her yerinde şirketler açısından daha fazla hissedilir hale geldiğini göstermektedir.

Bahsi geçen Anketin detaylı sonuçlarına, vergi riskinin kaynakları, vergi riskinin yönetimi ile vergi planlamasına etkileri başlıkları altında aşağıda yer verilmektedir.

A. Vergi riskinin kaynakları

Ankette vergi riskinin kaynakları;

1. Küreselleşme kaynaklı vergi riskleri,
2. Ülkesel dinamikler kaynaklı vergi riskleri,
3. Şeffaflık ve ticari itibar kaynaklı vergi riskleri

olmak üzere üç grupta kategorize edilmiştir.

1. Küreselleşme kaynaklı vergi riskleri

Bilindiği üzere, küreselleşme günümüz dünya ekonomisinde yatırımların ülkeler arasında hızlı ve kolay dolaşımına imkân sağlamıştır. Yatırımlardaki bu hareketliliğin ülke ekonomisine ve ekonominin enflasyon, kur, vb. makro göstergelerine olumlu ya da olumsuz etkileri olabilmekte; ülke ekonomilerinde ekonomik istikrarın sağlanması açısından bir araç olarak kullanılan vergi politikaları yoluyla küreselleşmenin ülke ekonomisi üzerinde yarattığı tahribat giderilmeye çalışılmaktadır. Vergi politikalarındaki değişiklikler de şirketleri vergisel açıdan risklere açık bir pozisyona itebilmektedir.

Küreselleşmenin şirketler üzerinde doğurduğu vergi risklerinin analiz edilebilmesi adına Anket katılımcılarına son iki yıl içerisinde küreselleşme kaynaklı olarak hangi vergisel risklerin şirketlerinde tecrübe edildiği danışılmış olup Anket katılımcılarının;

- % 59'u vergi düzenlemelerinin ve transfer fiyatlandırmasının; % 46'sı, vergi denetimlerinin daha yüksek risk ve belirsizlik barındırdığı,
- % 58'i vergi idarelerinin uluslararası işlemlere odaklandığı,
- % 55'i ise bildirim ve şeffaflık yükümlülüklerinde ciddi bir artış olduğu,
- % 41'i agresif yaklaşımla yapılan vergi denetimlerinin sayısında hissedilebilir bir artış olduğu,
- % 40'ı efektif vergi oranı yönetiminin daha karmaşık bir hal aldığı,
- % 39'u vergi raporlamaya ilişkin işleyiş veya veri sorunlarının bulunduğu,
- % 29'u işgücüne uluslararası çalışanın katılımının artması ile birlikte bundan kaynaklanan vergisel risklerin arttığı,
- % 26'sı daimi temsilcilik riskinin arttığı,
- % 24'ü arz zincirinin daha karmaşık bir hal aldığı ve bu çerçevedeki risklerin arttığı,
- % 16'sı gümrük konusunda daha fazla risk ve belirsizliğin hâkim olduğu,

yönünde görüş bildirmişlerdir.

Anket sonuçları, şirketler açısından en yüksek vergi riski taşıyan ilk 10 konunun ise aşağıda yer verilen konular olduğunu ortaya koymaktadır:

1. Mal ve hizmetlerin transfer fiyatlandırması
2. Dolaylı vergiler - KDV, gümrük vb.
3. Daimi temsilcilik
4. Finansman harcamalarının indirimindeki sınırlandırmalar
5. Stopaj uygulamaları
6. Grup şirket giderleri/merkez harcamalarının paylaşılması
7. Gayrimaddi hakların transfer fiyatlandırması
8. Küresel çalışanlarla ilgili konular, serbest meslek kazancı, sosyal güvenlik ödemeleri
9. Zararların kullanımı
10. Finansal işlemlerdeki transfer fiyatlandırması

2. Ülkesel dinamikler kaynaklı vergi riski

Anket sonuçlarına göre, kalkınmakta olan ülkeler arasında vergi riski sıralamasında Çin ilk sırada yer almakta olup Rusya, Hindistan, Brezilya, Meksika, Arjantin, Endonezya ve Vietnam'ın da yer aldığı listede 10 ülke arasında Türkiye 9. sırada yer almaktadır.

Yapılan Ankette, katılımcılara gelişen pazarlara giriş veya bu tür bölgelerde faaliyet yürütmenin vergi risk ve uyumsuzluklarını nasıl etkilediği sorulmuş olup Anket katılımcılarının;

- % 34'ü bu durumun risklerini “belli oranda” artırdığı,
- % 20'si “büyük oranda” artırdığı,
- % 14'ü ise bu durumun herhangi bir etkide bulunmadığı,

yönünde görüş beyan etmiştir.

Anket katılımcıları arasında yıllık geliri 3 milyar doları aşan büyük ölçekli işletmeler için bu oran daha yüksek seviyelerdedir. Nitekim söz konusu işletmelerin;

- % 43'ü bu durumun “belli oranda” arttığı,
- % 25'i “büyük oranda” arttığı,
- % 11'i ise etkisi olmadığı,

yönünde görüş sunmuşlardır.

3. Şeffaflık ve ticari itibar kaynaklı vergi riskleri

Anket çalışması, artan şeffaflık yükümlülükleri ve medyadaki haberlerin şirketler üzerindeki etkilerine yönelik sonuçlar da içermektedir.

Bu çerçevede, Anket katılımcılarından büyük işletmelerin % 69'u, diğer işletmelerin % 55'i, gelecek iki yıl içerisinde küresel ortamda kamuyu aydınlatma, raporlama ve şeffaflık gereksinimlerinin –BEPS'in getirdiği önlem ve yükümlülüklerin de ötesinde- artacağını öngörmektedirler.

Öte yandan, “adil vergi dağılımı” (*fair share of tax*) halen gündem konusu olarak tartışılmaya devam edilmekte olup vergi ile bağlantılı ticari itibar riskleri birçok işletme için üzerinde durulması gereken önemli bir konu olma özelliğini korumaktadır. Bu kapsamda, dünya ekonomisinde bazı politika yapıcılar ve menfaat sahipleri, şirketleri faaliyette buldukları ülkelerde ödedikleri vergi miktarlarını kamuya açıklamaya davet etmektedir. Bu durum, şirketler açısından kaygı verici olabilmektedir.

Nitekim Anket katılımcıları arasında büyük ölçekli işletmelerin % 70'i, sair işletmelerin % 60'ı, bazı kurumlar tarafından ödenen vergilerin adil bir dağılım içinde olmadığı veya gerçek vergi oranının düşük olduğu yönünde medyada yer alan haberlerin şirketleri açısından son derece kaygı verici olduğunu belirtmektedir.

Ayrıca, Anket katılımcılarından büyük ölçekli işletmelerin % 72'si, diğer işletmelerin % 56'sı, şirketlere faaliyette buldukları ülkede ödedikleri vergiyi kamuya açıklama yükümlülüğünün bağlı buldukları hükümetler tarafından getirilecek olmasından da son derece rahatsız olduklarını belirtmektedirler.

Bu riski göz önüne alan büyük işletmelerin % 30'u, diğer işletmelerin % 20'si, şirketlerinin küresel vergi yükümlülüğü yaklaşımlarına ilişkin olarak bir açıklamaya (örneğin vergi politikaları, ödenen vergi ve benzeri konular) şirketlerinin web sitelerinde ya da finansal raporlarında yer verdiklerini belirtmektedirler.

B. Vergi riskinin yönetimi ve vergi planlamasına etkileri

Yapılan anket sonuçları göstermektedir ki; yeni süreçte vergi riskleri –ister kâr aktarımı yoluyla matrah aşındırmasından (BEPS), ister dijitalleşme, isterse de ekonomik ve siyasi belirsizlikler ya da sair unsurlardan kaynaklansın- işletmelerin operasyonel faaliyetlerini de belirgin şekilde etkilemektedir.

Şüphesiz ki, vergi riskinin yönetiminde en önemli unsur, riskle karşı karşıya kalmadan evvel bu riskin öngörülebilirliğidir. Siyasi ve ekonomik açıdan istikrarsız bir ortamda ya da vergi mevzuatının, idarenin ve yargının konuya ilişkin yaklaşımının sürekli değiştiği bir ortamda riskin öngörülebilirliği de azalmaktadır.

Yapılan ankette, anket katılımcılarının % 54'ü, devam etmekte olan vergi incelemelerini de dikkate alarak vergi ihtilaflarını öngörebildiklerini ifade ederken; büyük ölçekli işletmelerde bu oran % 32-33'lere düşmektedir. Bu anlamda, büyük ölçekli şirketlerin daha büyük bir tehdit altında olduğu söylenebilir.

Anket katılımcılarının % 54'ü, son iki senede vergi uyuşmazlıkları yönetiminin kendileri için daha da önemli hale geldiğini belirtmiştir. Büyük ölçekli işletmelerde bu oran, % 64'e yükselmektedir. Vergi uyuşmazlıklarına ilişkin politikaları bulunan işletmelerin % 73'ü ise son iki yılda söz konusu politikalarda önemli değişikliklere gitmişlerdir.

Artan vergi riski, şirketlerin ticari faaliyetleri kapsamındaki diğer unsurları da etkilemektedir.

Bu çerçevede, Anket katılımcılarının;

- % 30'u mevcut transfer fiyatlandırması uygulamalarında,
- % 23'ü finansman anlaşmalarında ve
- % 17'si birleşme ve devralma işleminde,

vergi riski nedeniyle değişikliğe gittiklerini belirtmiştir.

III. Türkiye'de vergi riski ve vergi riskinin yönetimi

BEPS ve sair düzenlemelerle getirilen şeffaflık ve raporlama yükümlülüklerinin Türkiye açısından da geçerli olduğu ve benzer sonuçlar doğuracağı dikkate alındığında, yapılan anket çalışmasının Türkiye açısından da anlamlı sonuçlar içerdiğini kabul etmek mümkündür.

Ancak söz konusu ankete Türkiye'den katılım oldukça sınırlı sayıda olduğundan, Türkiye'de vergi riskinin tahlil edilmesinde resmi kurum ve kuruluş verilerinin dikkate alınarak bir değerlendirme yapılması daha anlamlı görünmektedir.

Konuya ilişkin olarak, T.C. Maliye Bakanlığı Vergi Denetim Kurulu Başkanlığı ("VDKB") tarafından yayınlanan Faaliyet Raporlarında, Türkiye içindeki vergi incelemelerinin sayısı, toplam tarhiyat tutarları vb. birçok istatistiki veriye yer verilmektedir.

VDKB tarafından yayınlanan 2016'ya ilişkin Faaliyet Raporu'nda son beş yıla ilişkin olarak yer verilen verilerine bakıldığında;

- Türkiye'de tam incelemelerin sayısında % 138,73'lük; sınırlı incelemelerin sayısında % 63,20'lik; toplam incelemelerin sayısında ise, % 75,36'lık bir artış,²
- Ortalama olarak mükellef başına tarhi istenilen vergi tutarında % 50'lik; kesilmesi önerilen ceza tutarında % 70,41'lik ve toplam vergi ve ceza tutarında % 63,46'lık bir artış³

tespit edilmektedir.

2016 yılı içerisinde ise inceleme sayısı, 19.08.2016 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 6736 Sayılı Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılmasına İlişkin Kanun'dan ("Af Kanunu") yararlanan mükellefler nezdinde yürütülen incelemelerin sonlandırılması nedeniyle daha düşük oranda gerçekleşmiştir.⁴ Bu minvalde, söz konusu oranlar

---

² T.C. Maliye Bakanlığı Vergi Denetim Kurulu Başkanlığı, 2016 Yılı Faaliyet Raporu, syf. 43. Yer verilen oranlara, anılan Raporun 43. sayfasında belirtilen verilerden yola çıkılarak ulaşılmaktadır.

³ T.C. Maliye Bakanlığı Vergi Denetim Kurulu Başkanlığı, 2016 Yılı Faaliyet Raporu, syf. 45. Yer verilen oranlara, anılan Raporun 45. sayfasında belirtilen verilerden yola çıkılarak ulaşılmaktadır.

⁴ T.C. Maliye Bakanlığı Vergi Denetim Kurulu Başkanlığı, 2016 Yılı Faaliyet Raporu'nun 44. Sayfasında konuya ilişkin şu açıklamalara yer verilmektedir: "... 2016 yılında incelenen mükellef sayısı, tarhi istenen vergi tutarı ve kesilmesi önerilen ceza tutarı bir önceki yıla göre azalmıştır. Söz konusu azalışın temel nedeni, 19.08.2016 tarihli ve 29806 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 6736 Sayılı Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılmasına İlişkin Kanun hükümlerine uygun olarak matrah ve/veya vergi arturumu

Yapılandırma Kanunu'nun etkisinden arındırıldığında, tarhi istenilen vergi ve ceza ile inceleme sayısında artış eğiliminin daha yüksek oranlarda olduğunu söylemek mümkün olabilecektir.

Vergi inceleme sayısındaki ve mükellef bazında tarh edilen vergi ve cezadaki artış başlı başına riskin arttığına göstergesi olarak değerlendirilemese de, vergi riski değerlendirmesinde bir ölçüt olarak dikkate alınabilecektir. Böyle bakıldığında; son beş yıl içindeki veriler, inceleme sayıları ve tarh edilen vergi ve kesilen cezada yüksek oranda bir artış olduğunu ortaya koymaktadır.

İstatistiki verilerin ortaya koyduğu bu tablonun yanı sıra, son dönemde vergiye ilişkin olarak yasama, yürütme ve yargı faaliyetlerindeki gelişmeler ve değişiklikler de ülke içi dinamikler olarak Türkiye'de vergi riskinin değerlendirilmesinde dikkate alınmalıdır.

Bu kapsamda, son dönemde Türkiye'de vergi düzenlemelerine bakıldığında; özellikle torba yasalarla pek çok değişikliğe gidildiği görülmektedir. Bunun yanı sıra, hâlihazırda yürürlük kazanmamış ve taslak ya da teklif aşamasında olan pek çok vergi düzenlemesi de hayata geçirilmeyi beklemektedir. Tüm bu yürürlüğe giren ya da girmesi beklenen yasal değişiklikler, yasa koyucunun vergi düzenlemelerinde bir reform arayışı içinde olduğunu ve bu dinamik sürecin bir dönem daha devam edeceğini göstermektedir.

Bununla birlikte, son dönemde yargı sisteminde de pek çok değişikliğe gidildiği görülmektedir. Yargıda yapılan en temel değişiklikler arasında kuşkusuz ki; ikili yargılama sisteminden, ilk derece mahkemesi yargılaması ve temyiz yargılamasına eklenen istinaf yargılaması ile birlikte, üçlü yargılama sistemine geçiş yer almaktadır. Sistemdeki bu değişiklik, yargılama süresi ve zamansal maliyetler açısından farklılıklar yaratabilecek mahiyettedir. Bu değişikliğe, mahkemelerde ve Danıştay dairelerinde yapılan yapısal değişiklikler de eklenince, yargı sisteminde de ciddi ölçüde değişiklik olduğunu söylemek mümkündür.

Son dönemde, idari uygulamalarda da ciddi değişiklikler mevcuttur. Kuşkusuz ki, en temel değişiklik, Türkiye'de vergi idaresi uygulamalarında "dijitalleşme"nin yaygınlaşmasıdır.

01.03.2017 tarihinde gerçekleştirilen "Vergi Uygulamalarında E-Dönüşüm" konulu panelde Maliye Bakanı, elektronik ortamda gerçekleştirilecek tebligatların 2017 ve sonrasında daha da artacağını, e-devlet uygulamalarının yaygınlaştırılacağı ve geliştirileceğini ve nihayetinde hedefin "*temassız vergi dairesi*" olduğunu sözlü olarak ifade etmiştir⁵.

Bu kapsamda, dijitalleşme Türk vergi idaresi açısından da üzerinde ciddiyetle durulan bir konu olup, ilerleyen dönemde dijital uygulamaların daha da yaygınlaşması beklenmektedir.

Öte yandan, son dönemdeki idari uygulamalara bakıldığında, idarenin çeşitli konular bazında yıllardır yerleşik hale gelen uygulamalardan farklı yaklaşımlar içinde olduğu tecrübe edilebilmektedir.

---

başvurusunda bulunan 82.807 mükellef nezdinde yürütülen vergi incelemelerine devam edilememesidir. Dolayısıyla cari yılda vergi incelemesi konusunda yapılan görevlendirmelerin bir kısmı 6736 Sayılı Kanun gereğince sonlandırıldığından sonuçları yukarıdaki grafiğe yansıtılamamıştır."

⁵ Panel, "Vergi Uygulamalarında E-Dönüşüm", 01.03.2017

Gerek vergiye ilişkin yasal düzenlemelerde, gerek yargı sisteminde ve gerekse de idari uygulama ve yaklaşımlardaki tüm bu gelişmeler, Türkiye’de vergi riskinin öngörülebilirliğinin azalacağı bir ortama işaret etmektedir. Şüphesiz ki, risk ortamına küresel ekonominin bir parçası olan ve uluslararası alanda bir dizi yükümlülükleri bulunan Türkiye’ye küresel ortamdaki gelişme ve değişmelerin de –etkinin ölçüsü tartışılabilir olmakla birlikte- etkisi olabilecektir.

Bu açıdan bakıldığında, vergi riskinin arttığı bir ortamda, mükelleflerin vergi ihtilafları ile karşılaşma olasılığının da artması beklenir.

Tüm bu hususlar, günümüzde vergi riski ve vergi ihtilafları yönetimini Türkiye’de de artan öneme sahip bir konu olarak karşımıza çıkarmaktadır. Bu minvalde, gerek vergi ihtilafı vuku bulmadan gerekse de ihtilafı karşı karşıya kalındıktan sonraki sürecin yönetimi şirketler açısından daha fazla önem arz etmektedir.

Türkiye’de vergi ihtilaflarının önlenmesi ya da çözümüne yönelik olarak uygulanabilecek pek çok yöntem mevcuttur. Bunlar arasında ihtilafın önlenmesine yönelik olarak, vergi idaresinin görüşünün (mukteza) alınmasını ve peşin fiyatlandırma anlaşmalarını; ihtilafın çözümüne yönelik olarak ise yargı yolunun yanı sıra, uzlaşma, karşılıklı anlaşma usulü gibi yöntemleri saymak mümkündür.

Tüm bu yöntemlerden, başvuru süreci için öngörülen zaman ve maliyet, şirketin iç dinamikleri gibi pek çok unsurun dikkate alınarak en etkin ve en efektif idari ve/veya hukuki çözüm yollarının tespit edilmesi önem arz etmektedir.

IV. Sonuç ve öneriler

Çoğunluğu BEPS Eylem Planı ile getirilen şeffaflık kuralları ile raporlama standartları, vergi idareleri uygulamalarındaki dijitalleşme süreci ve Brexit ve Amerika’daki yönetim değişikliği ile vergi reformu başta olmak üzere küresel ekonomi ve dünya siyasetindeki gelişmeler, küresel düzeyde vergisel açıdan daha riskli bir ortama zemin hazırlamıştır.

EY tarafından 69 ülkeden 901 vergi ve finans üst düzey yetkilisinin katılımı ile 2017 Vergi Riski ve İhtilafları Anket sonuçları da, küresel düzeyde vergi riskinin artacağı ve vergi risk ve yönetiminin artan bir önem kazanacağını ortaya koymaktadır. Ayrıca, yapılan araştırmada, Türkiye, kalkınmakta olan ülkeler arasında vergi riskinin yüksek olduğu ilk on ülke arasında değerlendirilmektedir.

Küresel düzeydeki gelişmelerin yanı sıra, BEPS ve sair düzenlemelerle getirilen şeffaflık ve raporlama yükümlülükleri, Türkiye’deki yasal mevzuat değişiklikleri, vergi idarelerince dijital uygulamaların yaygınlaştırılması, vergi idaresinin yaklaşımlarındaki değişiklikler ve yargı sistemindeki gelişmeler de göz önüne alındığında, Türkiye’de de ilerleyen dönemlerde de vergi riskinde artış beklendiği söylenebilecektir.

Bu kapsamda, vergi risk ve ihtilaf yönetiminin artan önem kazandığı yeni süreçte, vergi riski ve vergi ihtilaflarının yönetimine ilişkin olarak Türkiye’de faaliyette bulunan şirketlere önerilerimiz şunlar olabilecektir:

- 1. Vergi riski yönetiminde stratejik bir yaklaşım izlenmelidir. Doğru stratejinin belirlenmesi açısından ise olası vergi risklerinin erken tespiti, faaliyetlerin sıkı takip ve denetimi önem arz etmektedir.**
- 2. Vergi idaresinin taleplerine ve dijital uygulamalarına hızlı yanıt verebilecek dijital altyapılar oluşturulmalıdır.**
- 3. Risk ve ihtilafların yönetiminde, vergi idareleri ile doğru iletişim kurulması önemlidir.**
- 4. Olası vergi risk ve ihtilafların önlenmesi adına, BEPS başta olmak üzere pek çok mevzuat değişikliğinin getirdiği/getireceği şeffaflık kuralları, raporlama standartları başta olmak üzere tüm yeni vergisel yükümlülüklerle uyum sağlanmasına yönelik olarak gereken çalışmalara şimdiden başlanmalıdır.**
- 5. Vergi ihtilaflarının yönetiminde, küresel bir yaklaşım geliştirilmesi ve önceliklerin belirlenmesi zaruridir. Küresel yaklaşımın geliştirilmesinde, şirketlerin faaliyette bulunulan ülkeler ve bu ülkelerin vergi mevzuatları da göz önüne alınmalıdır.**
- 6. Vergi ihtilaflarının önlenmesi ve giderilmesinde, somut olay bazında en efektif ve etkin çözüm yönteminin belirlenmesi önem arz etmektedir. Bu yapılırken, şirket içi dinamikler, yargılama süreci, alternatif yöntemler gibi pek çok unsurun bir arada değerlendirilmesi gerekmektedir.**
- 7. Şirket yönetim organının şirketin vergi riski ve vergi ihtilaflarına ilişkin olarak güncel durum hakkında periyodik olarak bilgilendirilmesi, bu hususların raporlanması ve şirketin departmanları arasında doğru iletişimin kurulması da vergi risk ve vergi ihtilafları yönetiminin önemli bir başka ayağıdır.**

Bu makalede yer alan açıklamalar, yazarının konu hakkındaki kişisel görüşünü yansıtmaktadır. Makaledeki bilgi ve açıklamalardan dolayı EY ve/veya Kuzey YMM ve Bağımsız Denetim A.Ş.'ye sorumluluk iddiasında bulunulamaz. Mevzuatın sık değiştirilen ve farklı anlayışlarla yorumlanabilen yapısı nedeniyle, herhangi bir konuda uygulama yapılmadan önce konunun uzmanlarından profesyonel yardım alınmasını tavsiye ederiz.